

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Kasteelstraat (Izegem, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2018K206
November 2018

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Janiek De Gryse, Clara Thys, Wouter Van Goidsenhoven, Aaron Willaert

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2018

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	9
1.3	Werkwijze en strategie	10
1.3.1	Methode	10
1.3.2	Fysisch geografische situatie	10
1.3.3	Historische context en bekende archeologie.....	10
1.3.4	Archeologische indicatoren	10
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	11
1.3.6	Introductie tot het projectgebied.....	12
1.3.6.1	Ruimtelijke situering.....	12
1.3.6.2	Geplande werken.....	13
1.4	Assessmentrapport.....	17
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	18
1.4.1.1	Landschappelijke situering	18
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	21
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie	22
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	23
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis.....	24
1.4.2.1	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	24
1.4.2.2	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	25
1.4.2.3	Overzicht van de gekende archeologische waarden	29
1.4.2.4	Huidige gebruik en verstoringen.....	35
1.5	Synthese	38
2	Bibliografie.....	40

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).	12
Figuur 4: Zicht op de westzijde van het plangebied (©Google Streetview, 2009).....	13
Figuur 5: Zicht op de oostzijde van het plangebied (©Google Streetview, 2009).	14
Figuur 6: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).	15
Figuur 7: Visualisatie van de geplande ontwikkeling (bron: opdrachtgever).....	16
Figuur 8: Fundering- en rioleringsplan (bron: opdrachtgever).	16
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	18
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 11: Waterlopen weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 12: Hoogteverloop, W-O (Bron: Geopunt).	20
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	21
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	22
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	23
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Sanderuskaart, ca. 1640 (Bron: Universiteitsbibliotheek Gent).	26
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	26
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	27
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	27
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	28
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).	28
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).	29
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).	35

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).....	36
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	36
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	37
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	37

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....	7
---	---

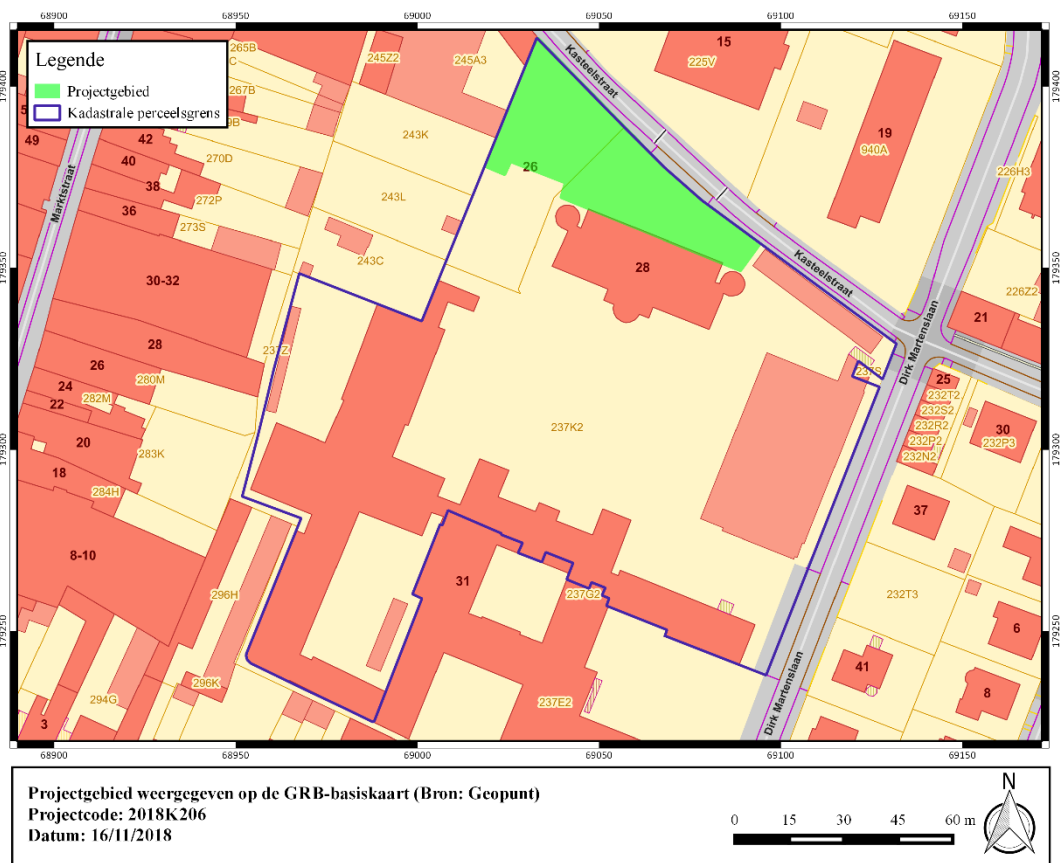
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

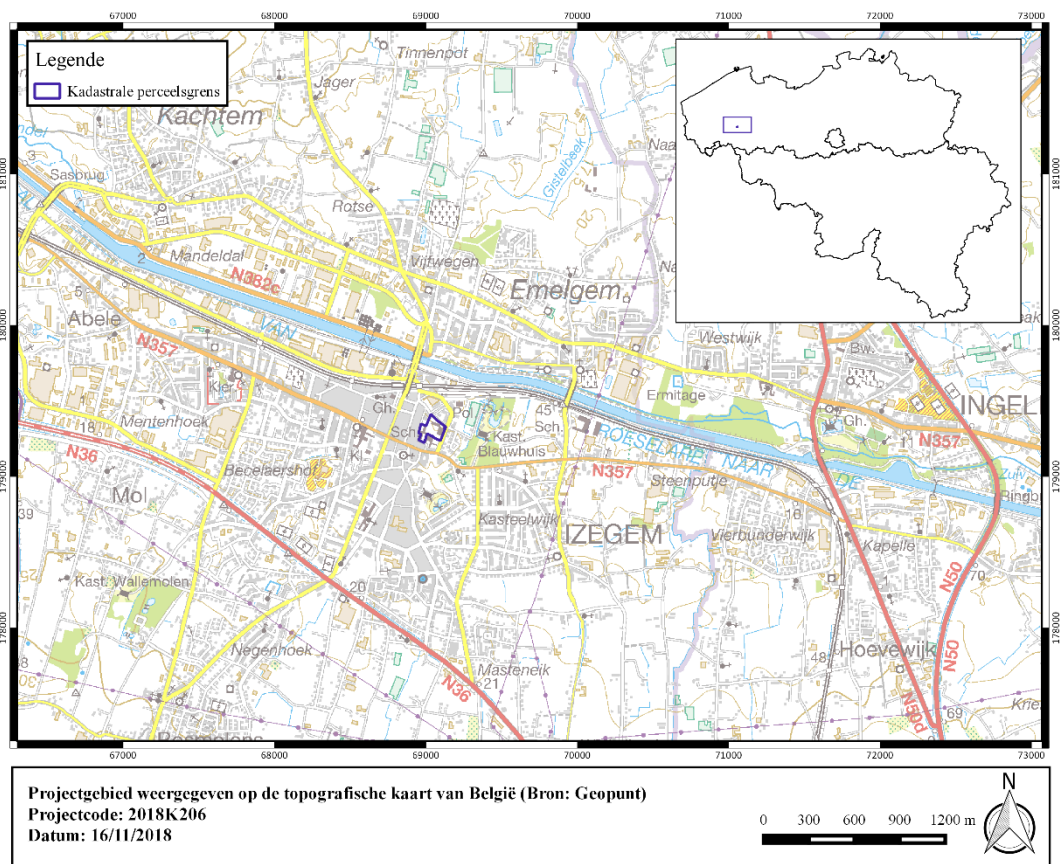
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Izegem
	Deelgemeente	/
	Postcode	8870
	Adres	Kasteelstraat 28 8870 Izegem
	Toponiem	Kasteelstraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 68996 Y _{min} = 179340 X _{max} = 69109 Y _{max} = 179418
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Izegem, Afdeling 1, Sectie A, nr's: 241g, 237k ² Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Janiek De Gryse (erkend archeoloog) Wouter Van Goidsenhoven (archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het projectgebied is niet gelegen in een vastgestelde archeologische zone, niet binnen een archeologische site en niet binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De gecombineerde oppervlakte van de geplande werken bedraagt 1651 m² en de gecombineerde oppervlakte van de kadastrale percelen bedraagt ca. 1,8 hectare. Vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Kasteelstraat 28 Izegem werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1841
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)
- Topografische kaart Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

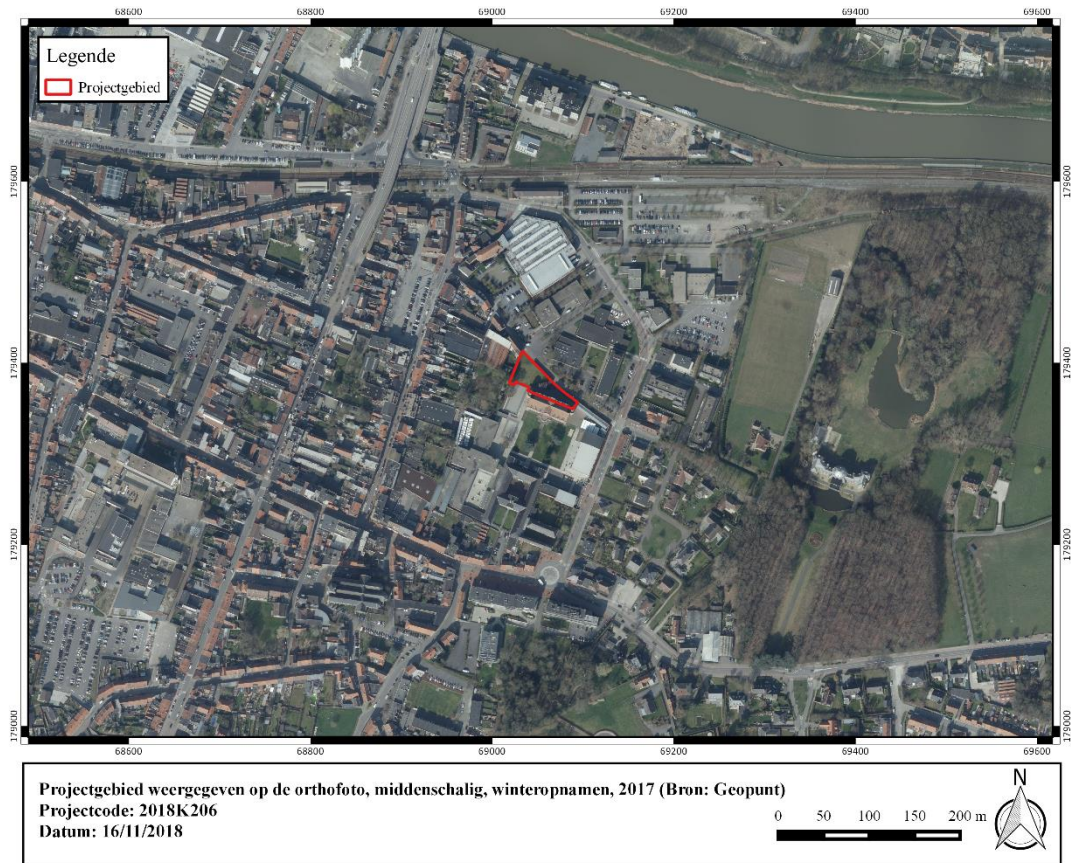
² <http://www.geopunt.be/>

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in Izegem, in het zuidoosten van de provincie West-Vlaanderen. Izegem maakt deel uit van de industriële Mandelas aan het kanaal Roeselare Leie. Het plangebied is gelegen aan de Kasteelstraat en vormt een onderdeel van een bestaand scholencomplex.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 1650 m².

Op heden is ca. 610 m² van het terrein met klinkers verhard. Het overige deel van het terrein is in gebruik als grasland. Centraal situeren zich een aantal bomen.

Figuur 4: Zicht op de westzijde van het plangebied (©Google Streetview, 2009).

Figuur 5: Zicht op de oostzijde van het plangebied (©Google Streetview, 2009).

1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

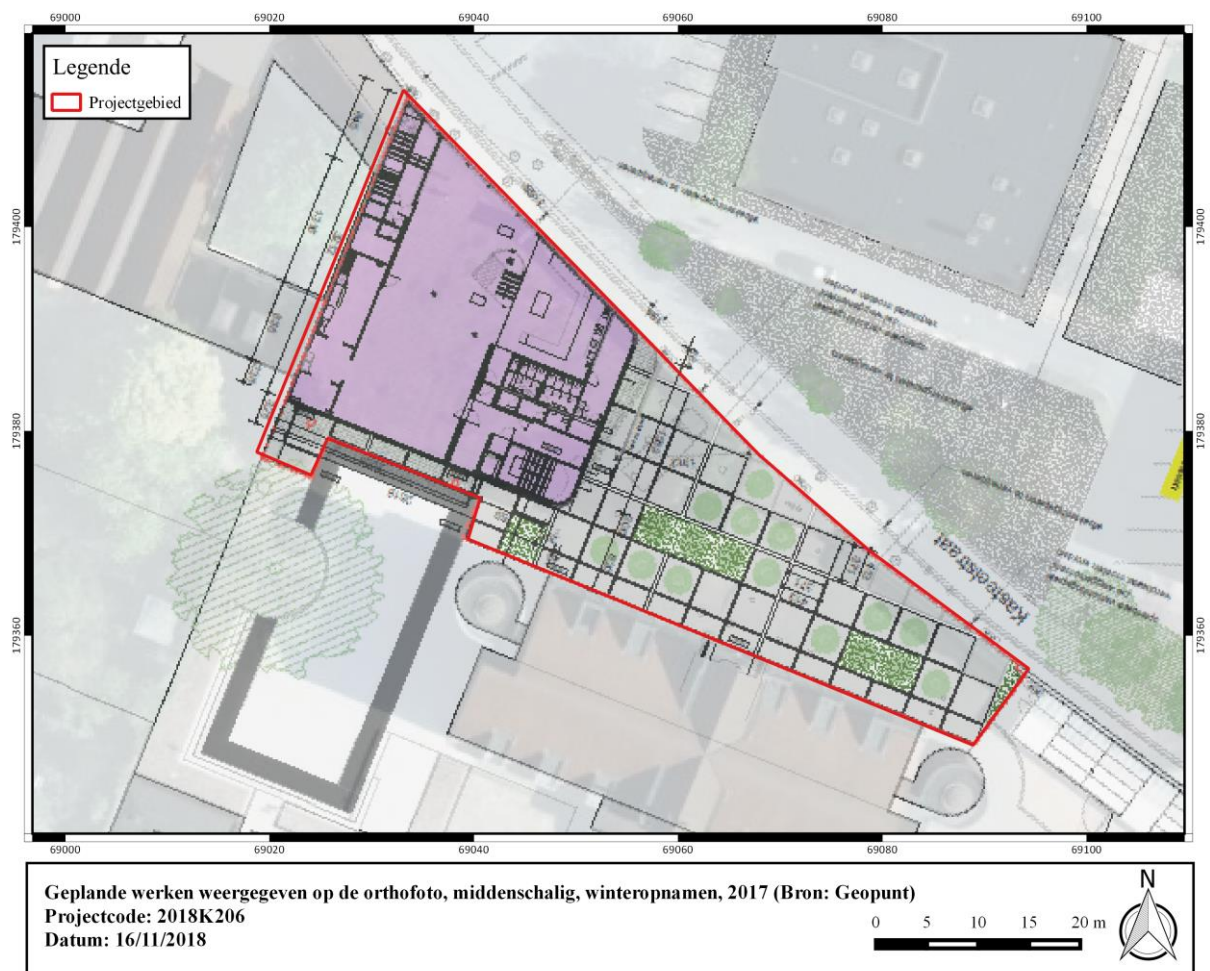
De opdrachtgever plant de uitbreiding van een bestaand schoolcomplex met bijhorende infrastructuur. De totale footprint van de nieuwbouw bedraagt ca. 770 m². De geplande buiteninfrastructuur omvat nieuwe verharding en een aantal groenzones.

De nieuwbouw wordt gerealiseerd met paalfunderingen. De diepte is nog te bepalen na ingenieursstudie. Er wordt binnen het gebouw tevens een liftschacht voorzien die zal reiken tot een diepte van 1,20 m-mv. (exclusief vloerplaat).

Voor de opbouw van de buitenaanleg zal een steenslagfundering van 30 – 35 cm met zandbed van 10 -15 centimeter en afwerking van 5 a 10 cm gebruikt worden. Voor de buitenaanleg dient aldus een bodemingreep gerekend te worden van 60 cm-mv.

Ter hoogte van de buitenaanleg wordt tevens een rioleringstracé en een ruim aantal putten gerealiseerd (o.a. 3 RWA-putten van 15 000 liter en 3 infiltratieputten van 4810 liter).

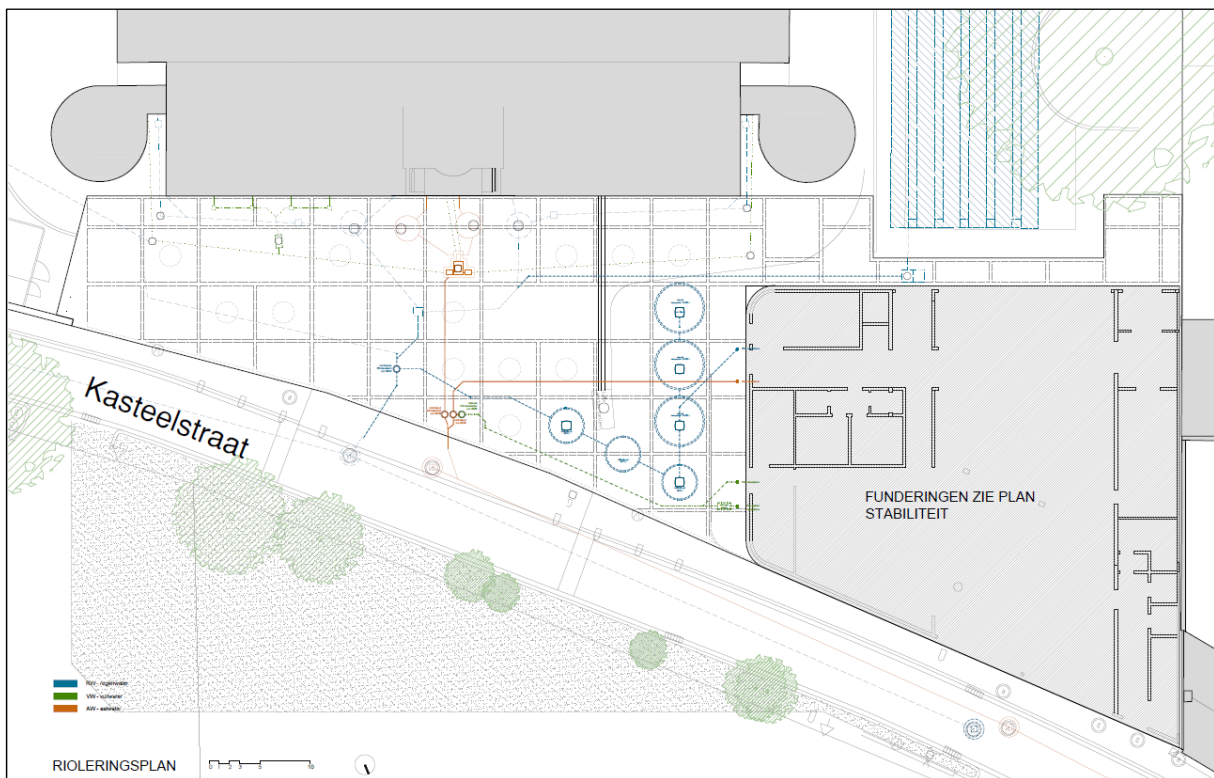
Zie tevens bijlage – Geplande werken

Figuur 6: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

Figuur 7: Visualisatie van de geplande ontwikkeling (bron: opdrachtgever).

Figuur 8: Fundering- en rioleringsplan (bron: opdrachtgever).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

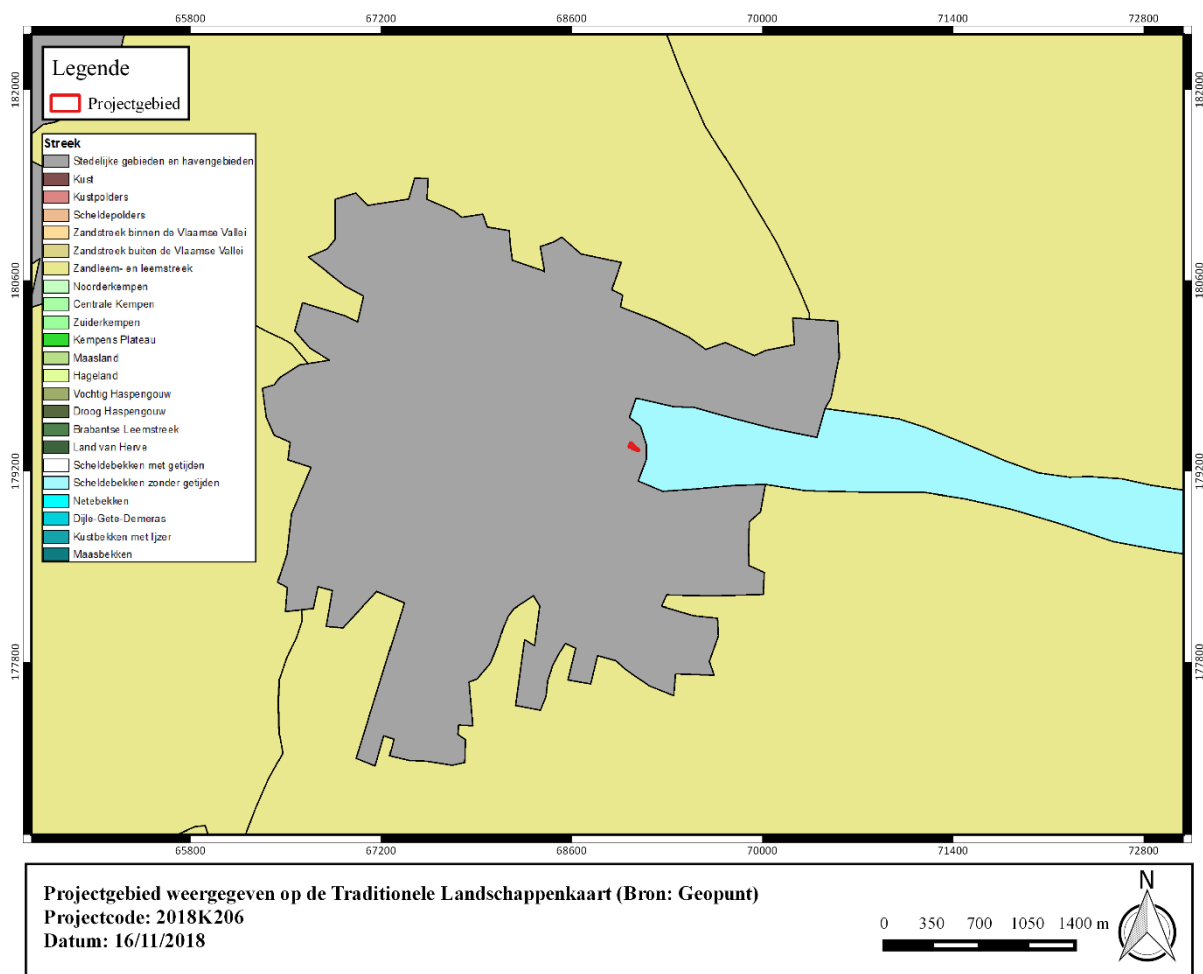
1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

1.4.1.1 Landschappelijke situering

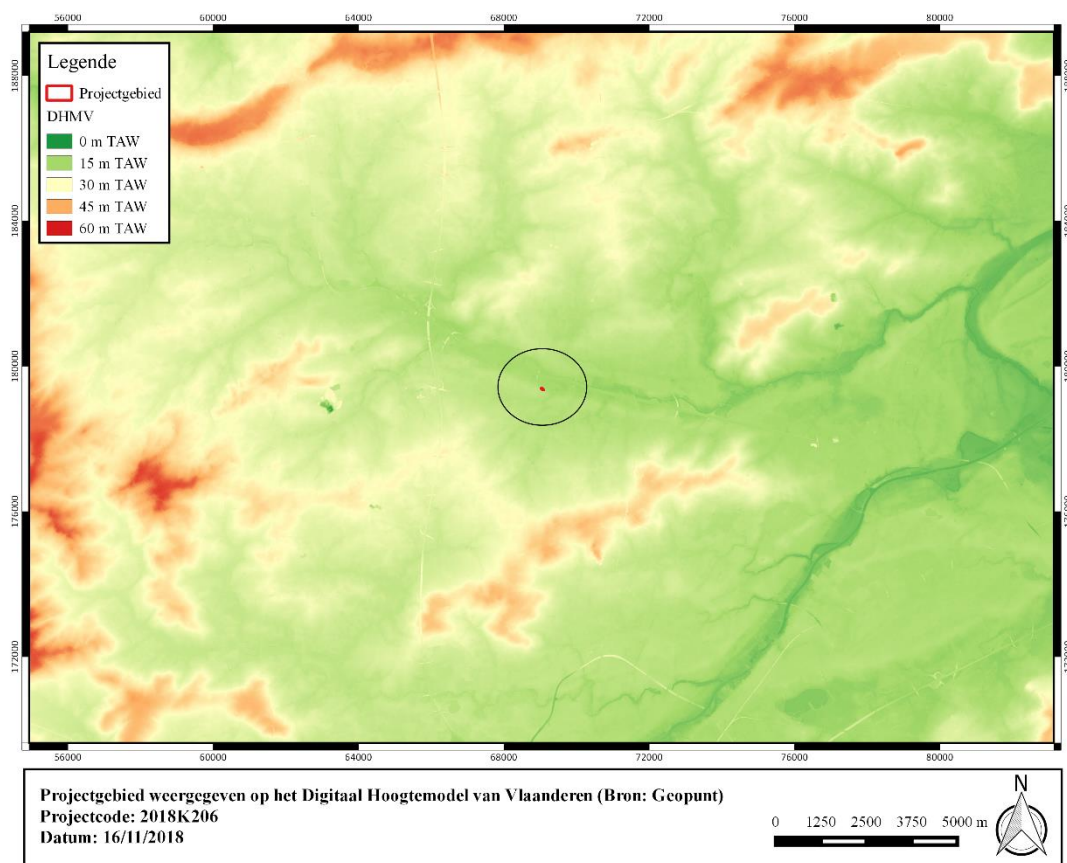
Het plangebied is gelegen binnen stedelijke gebieden en havengebieden.

Het grondgebied van Izegem wordt doorsneden door verschillende waterlopen waarvan de Mandel de belangrijkste is. Het plangebied is gelegen in de Mandelvallei op een hoogte van 18.0 – 18.6 m TAW. Het terrein helft af in noordoostelijke richting.

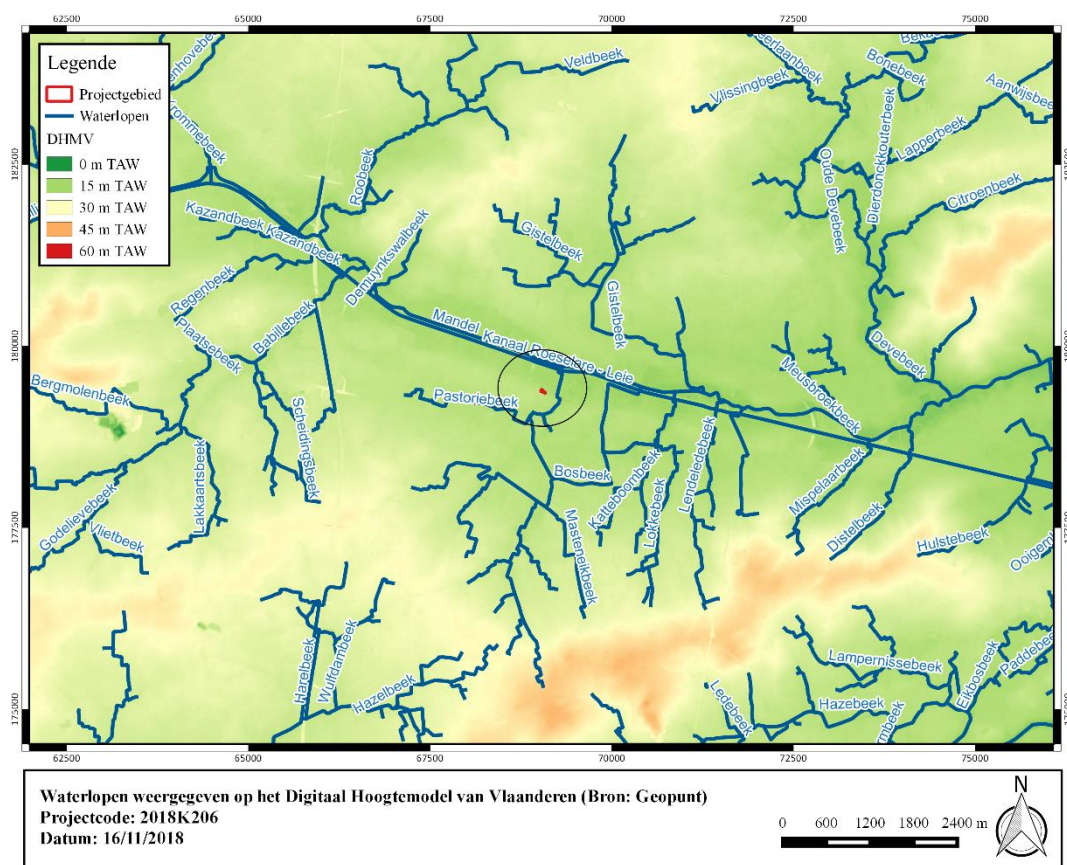
Hydrografisch is het plangebied gelegen in het Liebekken, deelbekken Mandel.

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

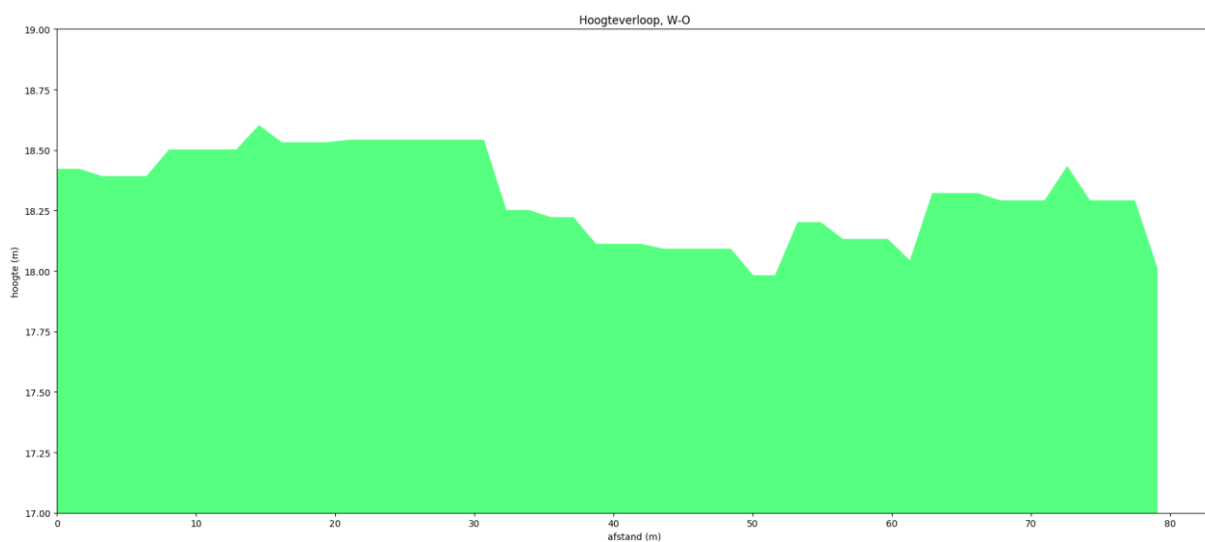
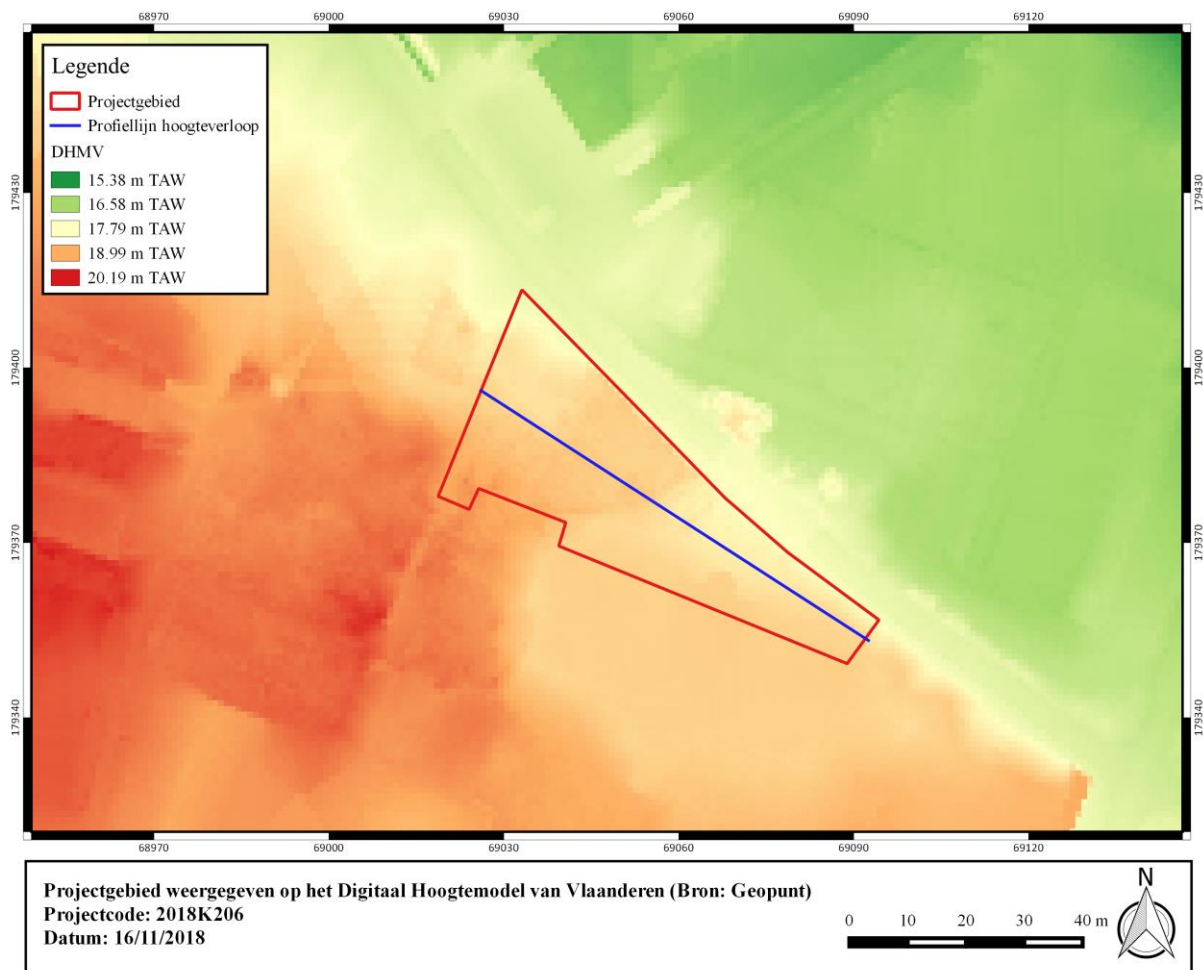

Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 11: Waterlopen weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

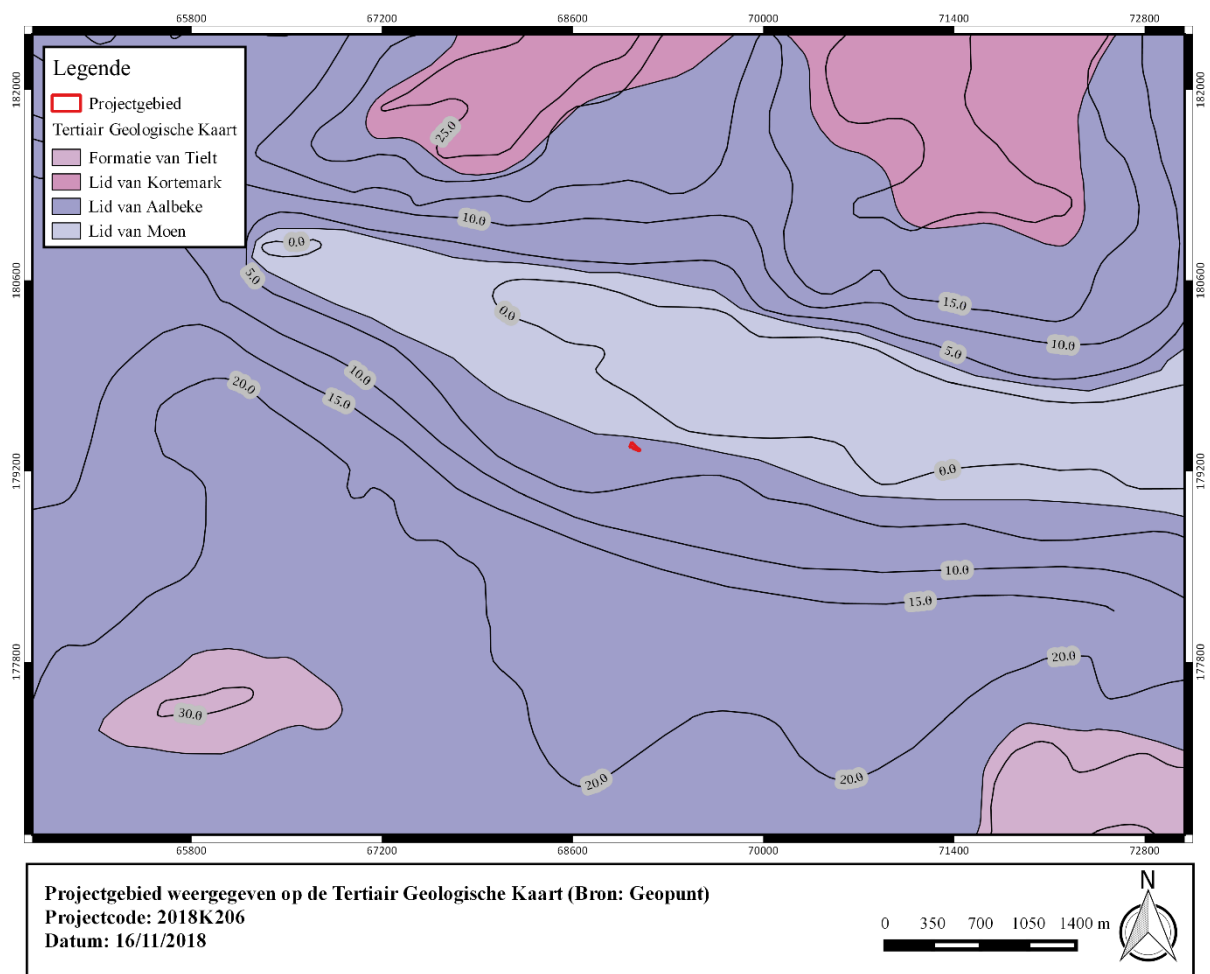

Figuur 12: Hoogteverloop, W-O (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Lid van Aalbeke (Formatie van Kortrijk). Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

Het Lid van Aalbeke is een fijnsiltige homogene klei, afgezet in een rustig open-shelf milieu. Het manifesteert zich vaak als een grijze plastische klei die soms fossielen, zandsteenconcreties en laagjes grijs zand bevat. Deze klei wordt uitgebaat voor vervaardiging van bakstenen, dakpannen en siertegels.

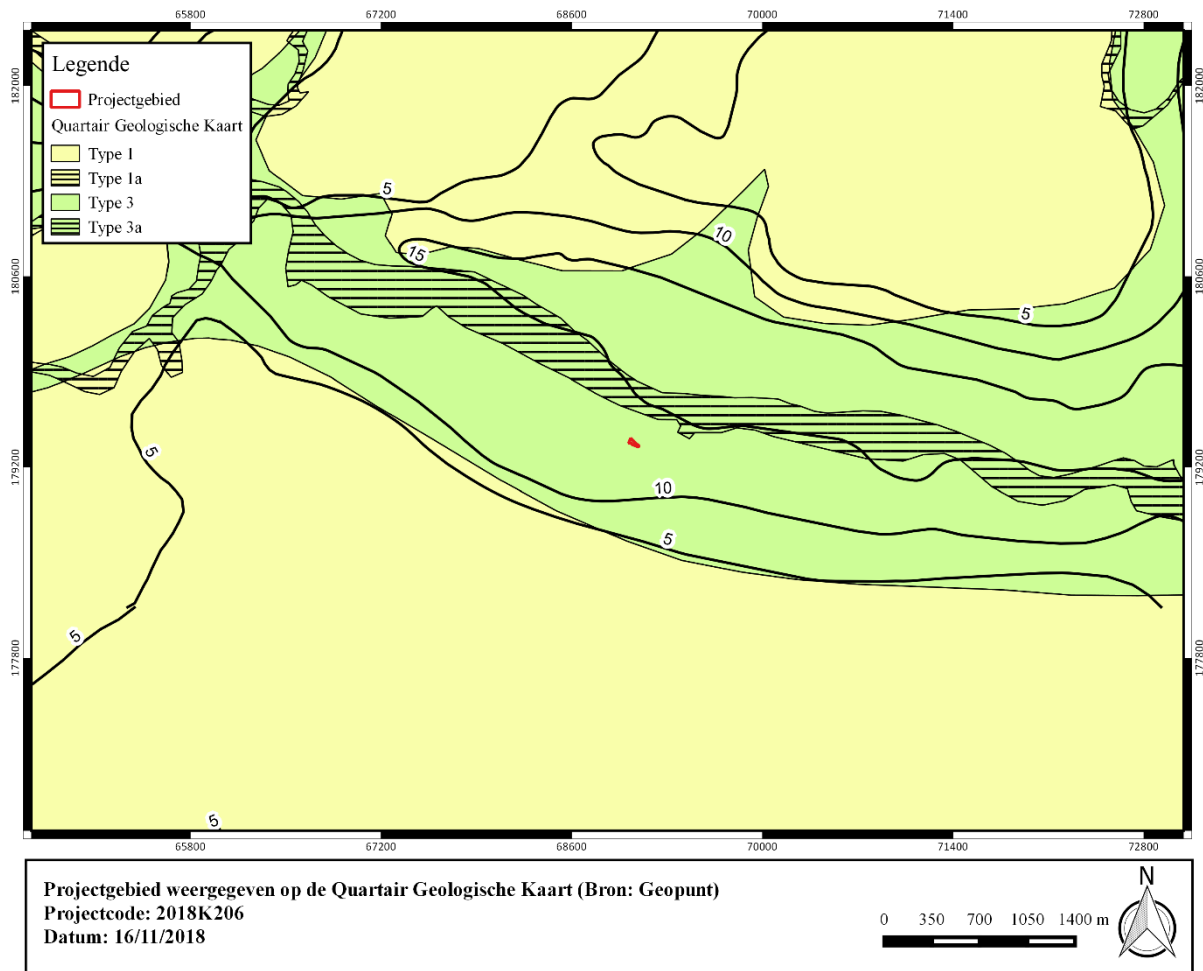

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair Type 3. Dit type bestaat uit een basis van fluviale afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Izegem is gelegen in het zuidoosten van West-Vlaanderen. Het grondgebied van Izegem wordt doorsneden door verschillende waterlopen waarvan de Mandel de belangrijkste is. Neolithische vondsten (4400 voor Christus – 1800 voor Christus) wijzen op een vroege menselijke aanwezigheid in de Mandelvallei. In 1888-1889 werd een prehistorische site ontdekt op de rechteroever van de Mandel. Een honderdtal fragmenten van bewerkte silexstenen werden opgegraven.

In de omgeving van het plangebied wijzen een ruim aantal Romeinse vondsten tevens op menselijke aanwezigheid in de Romeinse periode.

De christianisatie van Izegem en omstreken gebeurt ca. 650 door Sint-Tillow. Een eerste houten kerkje wordt gebouwd in 1112. Het patronaatsrecht wordt toegewezen aan het Sint-Maartens klooster van Doornik. De oudste vermelding van de stad is als Isinchehem, wat etymologisch zou neerkomen op ‘woning van de lieden van Iso’.

Tijdens het ancien régime is het huidige grondgebied verdeeld in verscheidene heerlijkheden die ressorteren onder het leenhof van Kortrijk of onder de zaal van Ieper. Het Hof van Izegem is de belangrijkste.

De Mandel speelt een belangrijke rol in de economische ontsluiting van de stad. Vanaf de 14de eeuw kent Izegem de oprichting van een bloeiende lijnwaadmarkt en bijhorende hal. In de 16de eeuw was Izegem reeds uitgegroeid tot een dominerend handelscentrum binnen de Mandelvallei. Midden 16de eeuw (1545-1546) is Izegem het voornaamste bevoorradingscentrum voor de Gentse linnentransitohandel naar de Antwerpse wereldhaven. Tevens wordt Izegems linnen aangevoerd naar Brugge om verscheept te worden naar Spanje en Engeland. Bekend is het zogenaamde ‘Yseghems blaeken’ of ‘bocraen’. De linnenmarkt kent een woelige geschiedenis. Tijdens de tweede helft van de 16de eeuw gaat de markt langzaam teloor. Verschillende pogingen tot herstel van de linnenmarkt mislukken onder meer door de emigratie van veel kooplieden en wevers, en de boycot van naburige steden. Vanaf de Vrede van Utrecht (1713) is de linnenweverij weer in volle expansie. Dit leidt tot toenemende bebouwing in het stadscentrum en een dalend hoeveelbestand. De bestelling van schoenen door het Franse leger in 1796 kondigt de ontwikkeling aan van Izegem als belangrijk centrum voor de schoenenindustrie.

De landbouwactiviteiten dalen verder in de 19de eeuw. De tweede helft van de 19de eeuw kent de Izegemse nijverheid een uitbreiding door de mechanisering. De vlasnijverheid breidt uit. Landelijke gebieden worden gekenmerkt door een groeiend aantal vlasschuren, die de linnenweverijen en vlasspinnerijen in het centrum bevoorraden. Ook de schoen- en borstelnijverheid groeit in de tweede helft van de 19de eeuw. In het eerste kwart van de 20ste eeuw worden tal van ateliers opgericht die uitgroeien tot de grootste en belangrijkste fabrieken van Izegem. De economische ontsluiting wordt gestimuleerd door infrastructuurwerken; met onder meer een uitbreiding van het wegennet. Belangrijk voor de borstelindustrie is de aanleg van de spoorlijn Brugge-Kortrijk. Tussen 1862 en 1872 wordt het kanaal Roeselare-Leie gegraven. Vanaf circa 1875 is er een stadsuitbreiding, onder meer naar het zuidoosten met arbeiderswoningen aan de nog landelijke Meense-, Kortrijkse- en Droge Janstraat.

Tijdens de eerste wereldoorlog ligt Izegem in het Duitse ‘operationengebied’. Izegem had een verzorgings- en bevoorradingsfunctie. Verschillende gebouwen krijgen oorlogsfuncties toegekend. De Duitsers zorgen tevens voor een uitbreiding van de wegeninfrastructuur. Tijdens het interbellum kent de schoen- en borstelindustrie een hoogconjunctuur. Dit uit zich onder andere in de bouw van nieuwe woningen. De straatbeelden van Izegem worden dan ook voornamelijk bepaald door interbellumarchitectuur.

1.4.2.2 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

De Sanderuskaart geeft geen bebouwing weer binnen de contour van het plangebied. Het verloop van de Kasteelstraat is weergegeven als een deels met bomen omzoomde wegenis.

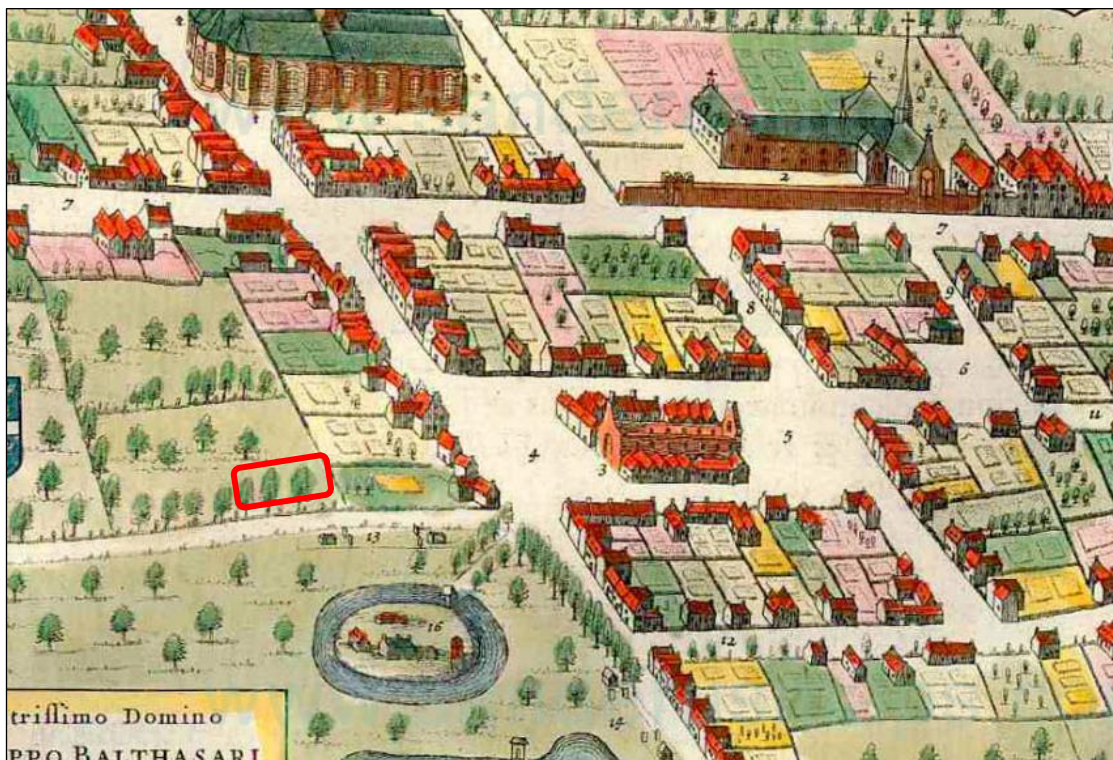
De Ferrariskaart geeft tevens geen bebouwing weer binnen het plangebied. Gelet de situatie op jongere kaarten dient het projectgebied iets zuidelijker gesitueerd te worden. Het verloop van de huidige Kasteelstraat is ook reeds weergegeven als een deels met bomen omzoomde wegenis. De straatnaam is te verklaren door de aanwezigheid van een kasteel met walgracht dat zich op heden nog steeds ca. 350 meter ten oosten van het plangebied situeert. Dit kasteel gaat terug op een pachthoeve van de heerlijkheid van Schiervelde, voor het eerst vermeld in 1544 als Blauwhuis of Blauwpoorte. De Kasteelstraat verbindt voornoemd kasteel met de bewoningskern van Izegem. Het plangebied staat gekarteerd als akkerland. Er komt verspreide boomgroei voor.

De 19^e eeuwse cartografische bronnen geven ook geen bebouwing weer ter hoogte van het plangebied. Vanaf 1806 komt in de omgeving van het plangebied wel een school en klooster tot ontwikkeling op gronden geschonken door de jezuïet D. Van Huerne. Gedurende de 19^e eeuw en de 20^e eeuw breidde de school steeds verder uit. Ten zuiden van het plangebied situeerde zich tot 1912 een molen.

De Ministeriekaart geeft bebouwing weer in het noordwestelijk deel van het plangebied. Allicht betreft het een directeurswoning uit 1909. Het overige deel van het terrein is ingericht als *park/tuin* afgezet door een bakstenen muurtje met smeedijzeren hek.³

³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Klooster de Pélicy en school [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/51350> (geraadpleegd op 19 november 2018).

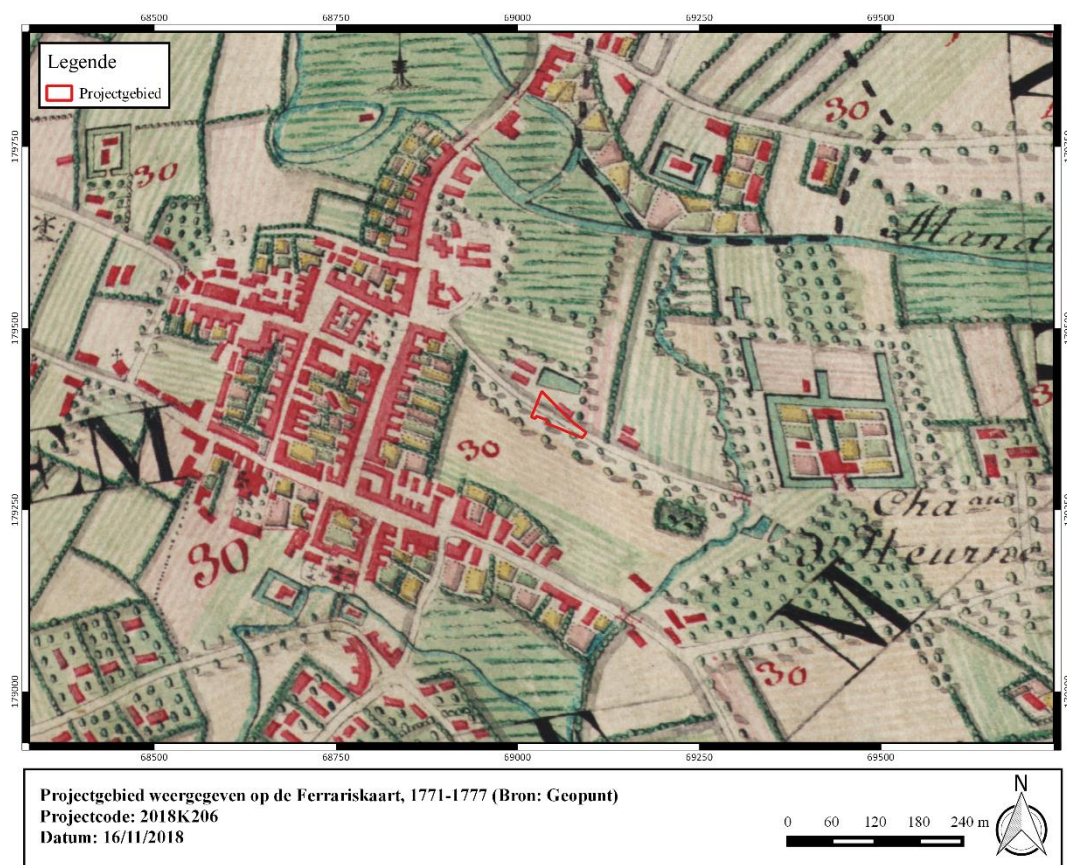

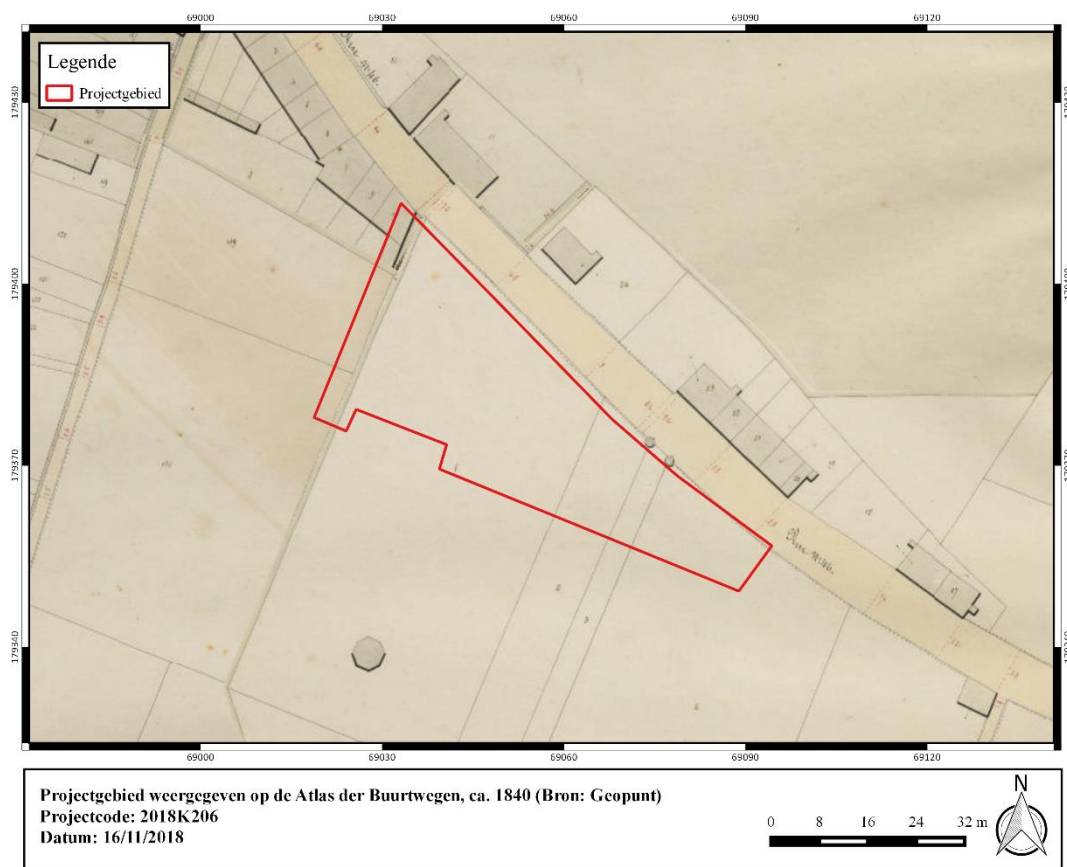
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Sanderuskaart, ca. 1640 (Bron: Universiteitsbibliotheek Gent).

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

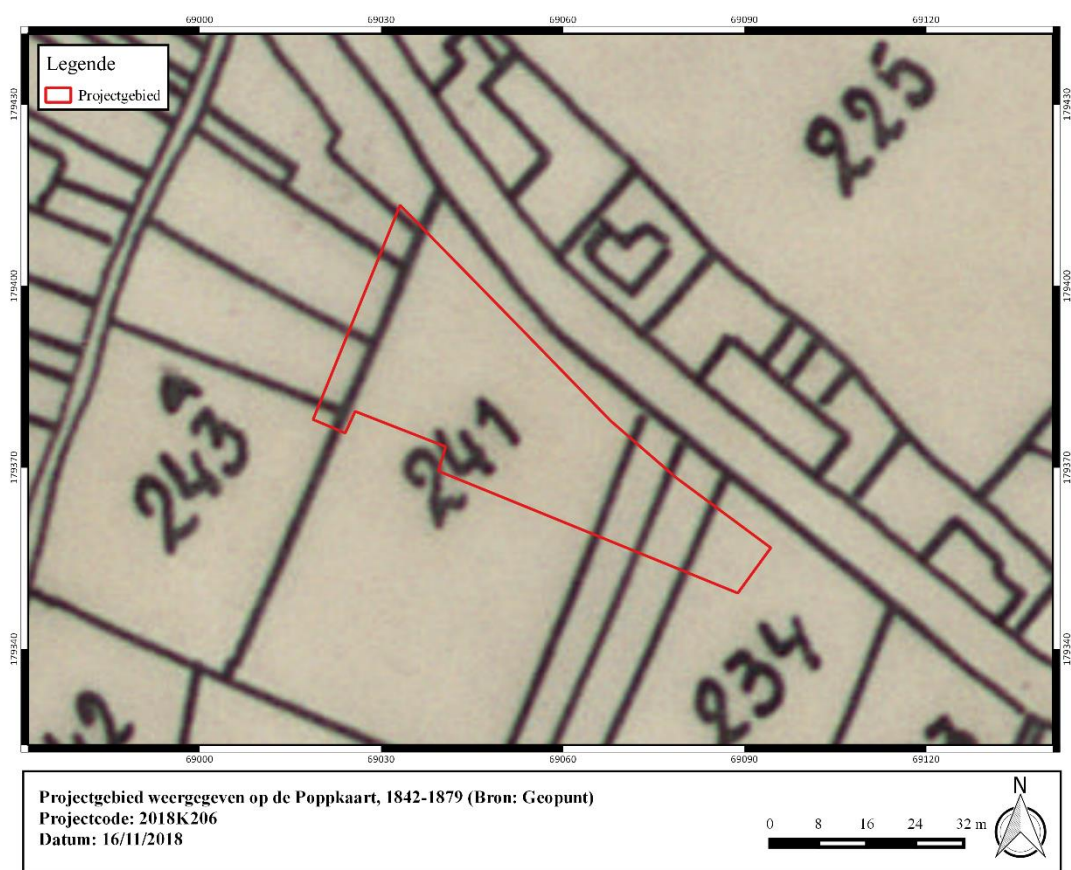

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

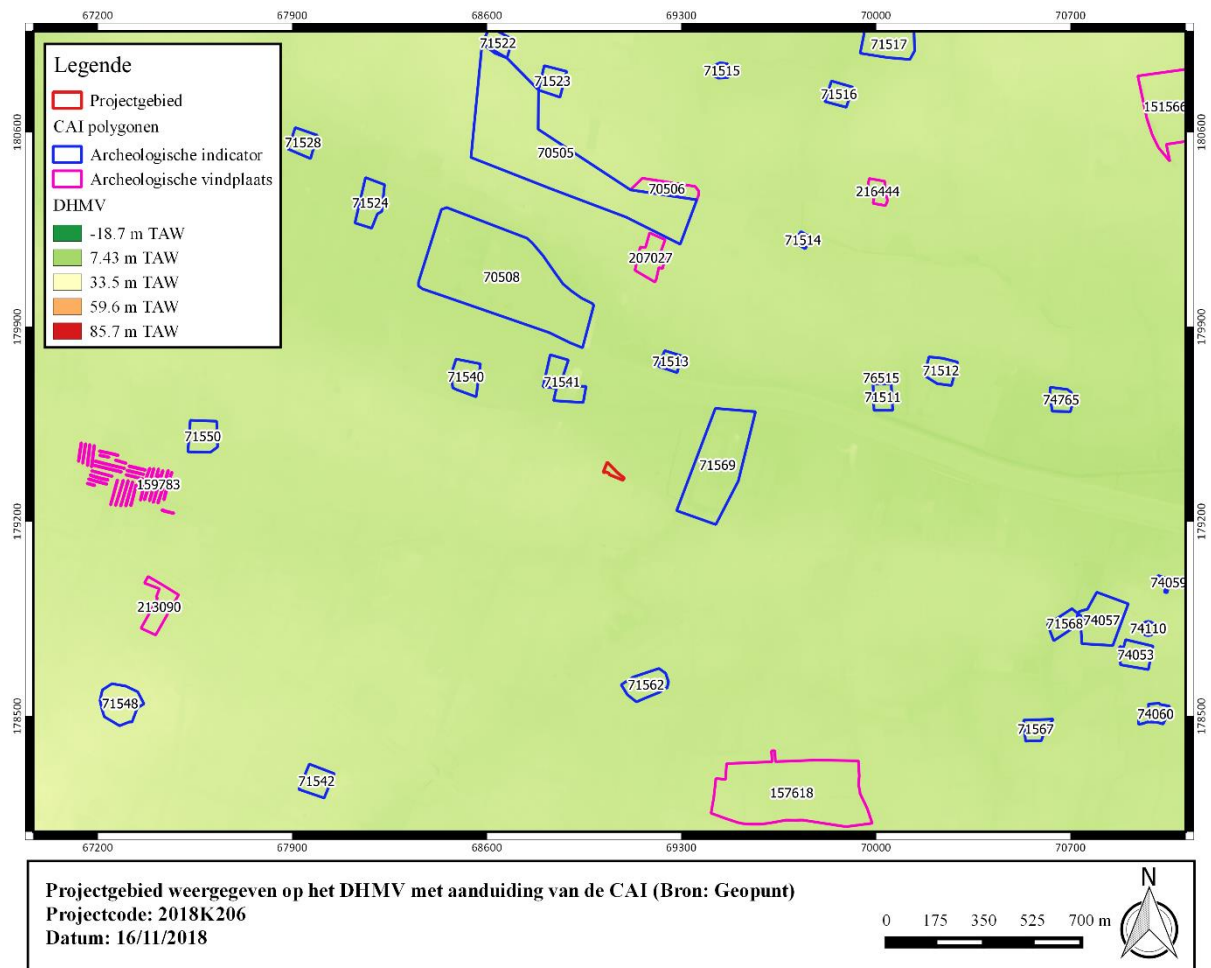

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).

1.4.2.3 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Op het plangebied of belendende percelen zijn geen archeologische waarden gekend. Aan de overzijde van de Mandel, op het grondgebied van deelgemeente Emelgem, werden in de jaren '80 funeraire sporen onderzocht uit de Romeinse periode en de vroege middeleeuwen (CAI 70505). Bij een opgraving in 2011 aan de Hondkensmolenstraat, ca. 2km ten zuidoosten van het plangebied werden funeraire sporen en bewoningsresten uit de Romeinse periode onderzocht evenals bewoningssporen en materiële resten uit de middeleeuwen (CAI 157618). Ook bij prospecties aan de Heibrugstraat en de Hazelaarstraat, meerdere kilometers ten westen van het plangebied, werden sporen uit de Romeinse periode en middeleeuwen aangesneden (CAI 159783 & CAI 213090).

Bij veldprospecties langsheen de Mandel, op het grondgebied van Ingelmunster, werden verschillende lithische artefacten en aardewerk uit de Romeinse periode en de middeleeuwen gerecupereerd. Overige gekende waarden in de ruime omgeving betreffen cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse hoeves met walgracht.

I. Archeologische vindplaatsen

76515	Opgraving; NK: 15 meter Romeinse tijd: 6-tal fragmenten van een Romeinse maalsteen uit Eifelbasalt, Romeinse dakpanbrokken Volle middeleeuwen: kerk Bron: Despriet, P. 1983: De Sint-Pieterskerk in Emelgem, Kortrijk.
151566	Mechanische prospectie (2010), Opgraving (2012); NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Romeinse tijd: 8 houtskoolrijke kuilen, vermoedelijk houtskoolbranderskuilen. Volle middeleeuwen: gebouwplattegrond – mogelijk bijgebouwen – grachten - 2 greppels (niet duidelijk of ze tot dezelfde structuur behoorden) – aardewerk – één stuk bot 17e eeuw: pijpjarige, pijpensteeltjes en kopjes Nieuwe tijd: grachten Bron: Hantson W. e.a. 2010, Archeologisch proefsleuvenonderzoek Ingelmunster Zandberg, Soresma nv. & Eggermont N., Derweduwen N. 2014: Archeologische opgraving Ingelmunster Zandberg (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport, Ingelmunster.
157618	Mechanische prospectie (2011), Opgraving (2011); NK: 15 meter Midden-Romeinse tijd: brandrestengraf met een nis waarin 5 volledige recipiënten aardewerk en een houten kistje met daarin 3 fibulae bijgezet waren - sporen van 2 erven, waarvan 1 hoofdgebouw binnen het onderzoeksgebied. Voor het overige vooral greppels, paalsporen en kuilen – enkele brandrestengraven - Volle middeleeuwen: aardewerk - veekraal met waterput, spieker en palenconfiguratie dat mogelijk deel uitmaakte van bij- of hoofdgebouw. Ten noorden hiervan bevond zich een concentratie paalkuilen en greppels, zonder duidelijke structuren. Late middeleeuwen: verspreid laatmiddeleeuws aardewerk Onbepaald: kuil: mogelijk een kleiwinningskuil (in verband te brengen met het baksteenafval), het zou ook geïnterpreteerd kunnen worden als een poel – grachten, greppels en paalsporen - 5 kuilen volledig opgevuld met verbrand baksteenmateriaal en misbaksels Bron: Wuyts, F. & Teetaert, D. 2011: Archeologisch proefsleuvenonderzoek. Izegem - Hondekensmolenstraat. Hondekensmolenstraat 8870 Izegem, onuitgegeven rapport, Imroder nv; Bosschaert nv.

159783	Mechanische prospectie (2011); NK: 15 meter Middeleeuwen: relatief brede gracht waarin 2 wandfragmenten grijs en 2 wandfragmenten rood aardewerk werden aangetroffen. De scherven zijn te dateren in de middeleeuwen, maar wellicht dateert de gracht zelf uit de nieuwe of nieuwste tijden - 2de brede gracht en enkele greppels - enkele kuilen, waaronder 3 recente paalkuilen van een erfafbakening Onbepaald: een grote ovale tot rechthoekige kuil waarin wat houtskoolrijk materiaal werd gevonden; echter niet te interpreteren als graf of houtskoolmeiler. Er werd geen vondstenmateriaal in aangetroffen, wat datering onmogelijk maakt. WO I: kuil met patronen uit WO I Bron: Wuyts F. & Steurbaut A. 2011, Izegem - Heibrugstraat. Rapportage archeologisch proefsleuvenonderzoek - juni 2011, GATE-rapport 23.
213090	Mechanische prospectie (2013); NK: 15 meter Romeinse tijd: Houtskoolrijke kuil, mogelijk brandrestengraf. Nieuwe tijd: grachten Onbepaald: greppels en kuilen die mogelijk tot de metaaltijden of Romeinse periode behoren, echter zonder geassocieerd vondstenmateriaal. Bron: Wuyts F., Reniere S. 2013: Izegem-Hazelaarstraat. Rapportage archeologisch proefsleuvenonderzoek - januari/ februari 2013, GATE-rapport 51, Bredene.
216444	Mechanische prospectie (2017); NK: 15 meter Onbepaald: houtskoolrijke kuil en greppeltje Bron: Bartholomieux B., Dierckx L. 2017: Izegem Haaipanderstraat (prov. West-Vlaanderen). Verslag van resultaten proefsleuvenonderzoek, Ingelmunster.

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

71511	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71512	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71513	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71514	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71515	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71516	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71517	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71522	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71523	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71524	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71528	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71540	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71541	Indicator cartografie; NK: 150 meter

	Late middeleeuwen: site met walgracht
71542	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71548	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71550	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71562	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71567	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71568	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71569	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74060	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht

Veldprospecties

74053	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
74057	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Romeinse tijd: aardewerk Middeleeuwen: aardewerk
74059	Veldprospectie (1890); NK: 15 meter

	Neolithicum: lithisch materiaal
74110	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Romeinse tijd: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk

Toevalsvondst

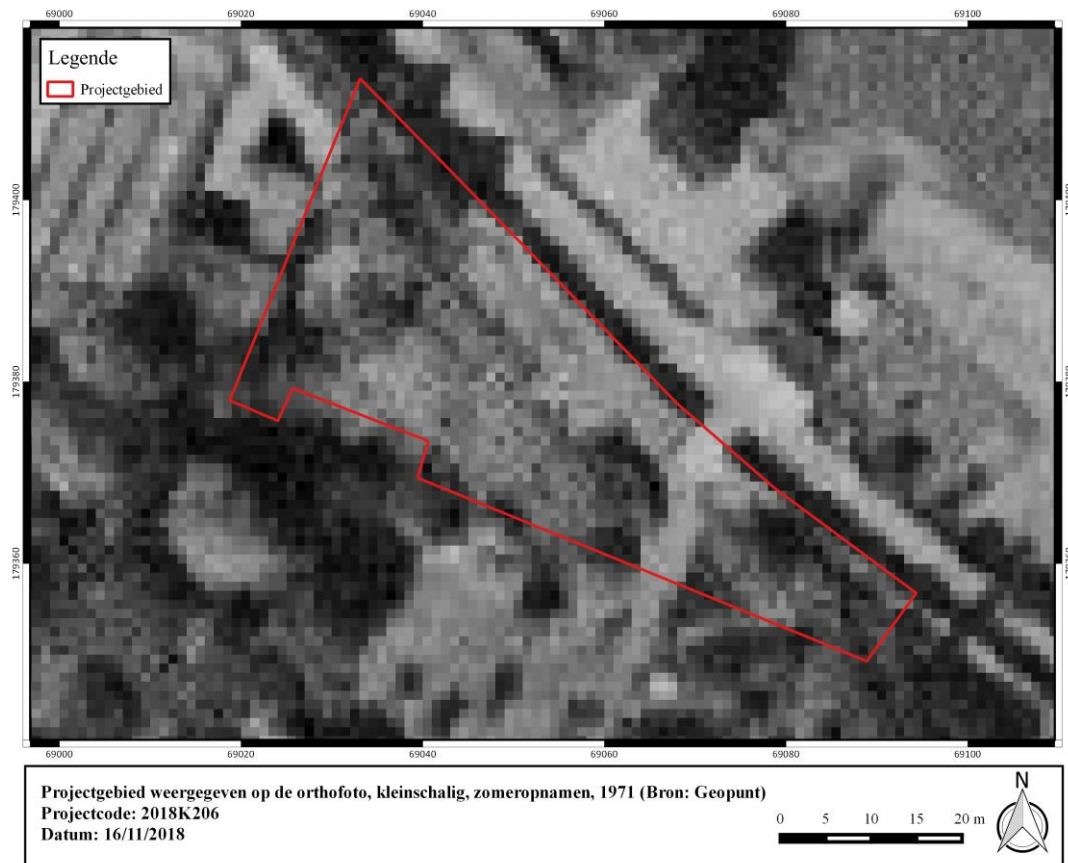
70505	Toevalsvondst (1893); NK: 250 meter Romeinse tijd: Een 40-tal brandgraven met munten. Sporen van de brandstapel (2x0,5m) steeds van noord naar zuid. Midden in de brandstapel stond een ruwe urne en aan het noordelijke uiteinde van de brandstapel werden fijner vaatwerk, terra sigillata, terra rubra, terra nigra, Pompejaans rood aardewerk, zeepwaar, lokaal gebruiksaardewerk, fibulae en munten gevonden Merovingische periode: Een 30-tal inhumatiegraven met scramasaxen, lanspunten, messen, bijlen, umbo's en gedamasceerde gespen, parels van barnsteen. Bron: o.a. Thoen, H., Van Doorselaer A. 1980: Het Gallo-Romeinse grafveld van Emelgem, in: West-Vlaamse Archaeologica Monografieën I
-------	--

Onbepaald

70508	Onbepaald; NK: 250 meter Onbepaald: weg
-------	--

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

De orthofotosequentie geeft een duidelijke evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied. De orthofoto van 1971 heeft een beperkte zichtbaarheid. Op de orthofoto van 1979-1990 is duidelijk te zien dat het oostelijk deel van het projectgebied verhard is. De westzijde is deels bebouwd en deels in gebruik als tuin. Deze bebouwing betreft een directeurswoning uit 1909 met een footprint van ca. 180 m². Op de meest recente orthofoto is dit gebouw verdwenen. Op heden is ca. 610 m² van het terrein met klinkers verhard. Het overige deel van het terrein is in gebruik als grasland. Centraal situeren zich een aantal bomen.

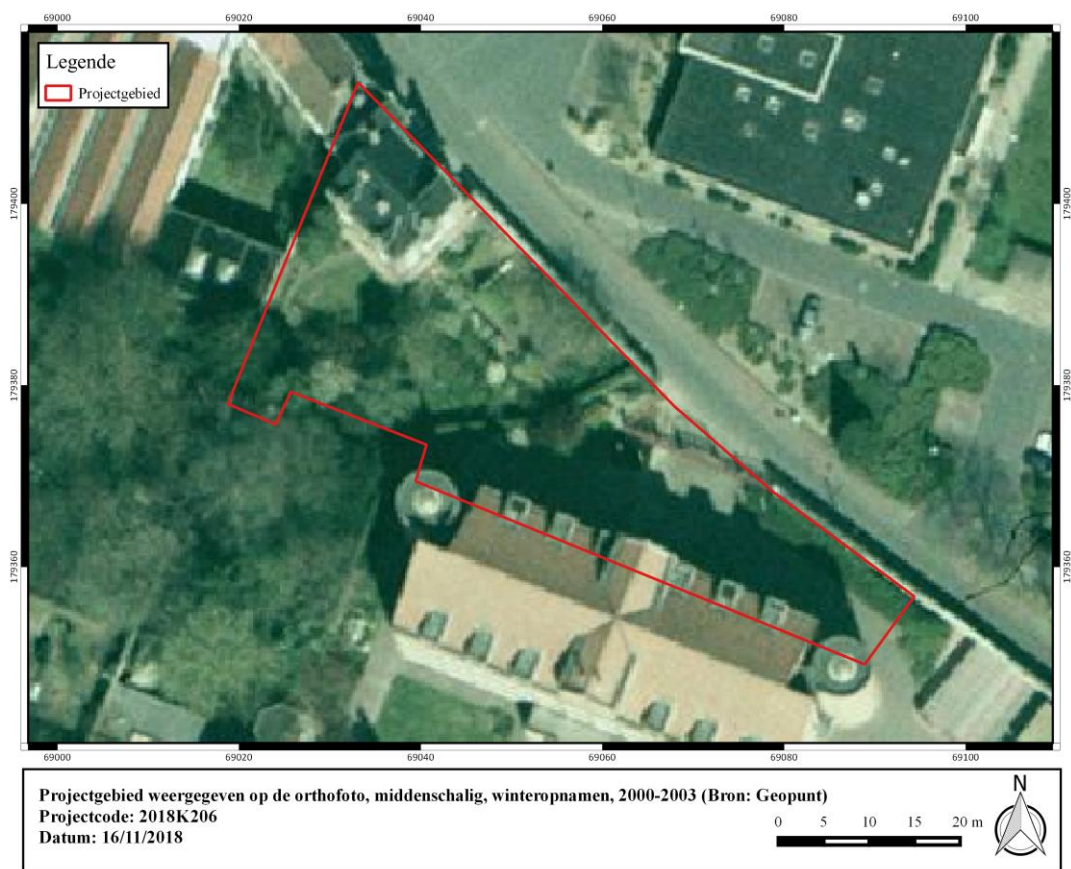

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

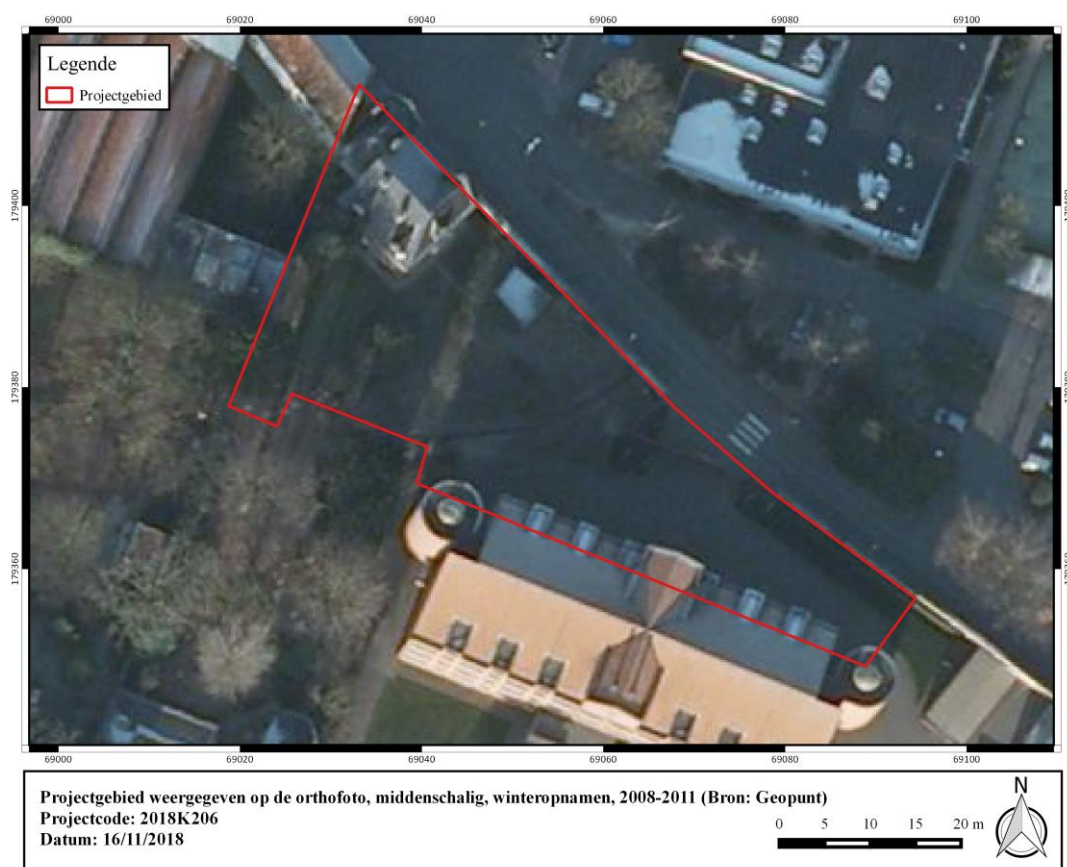

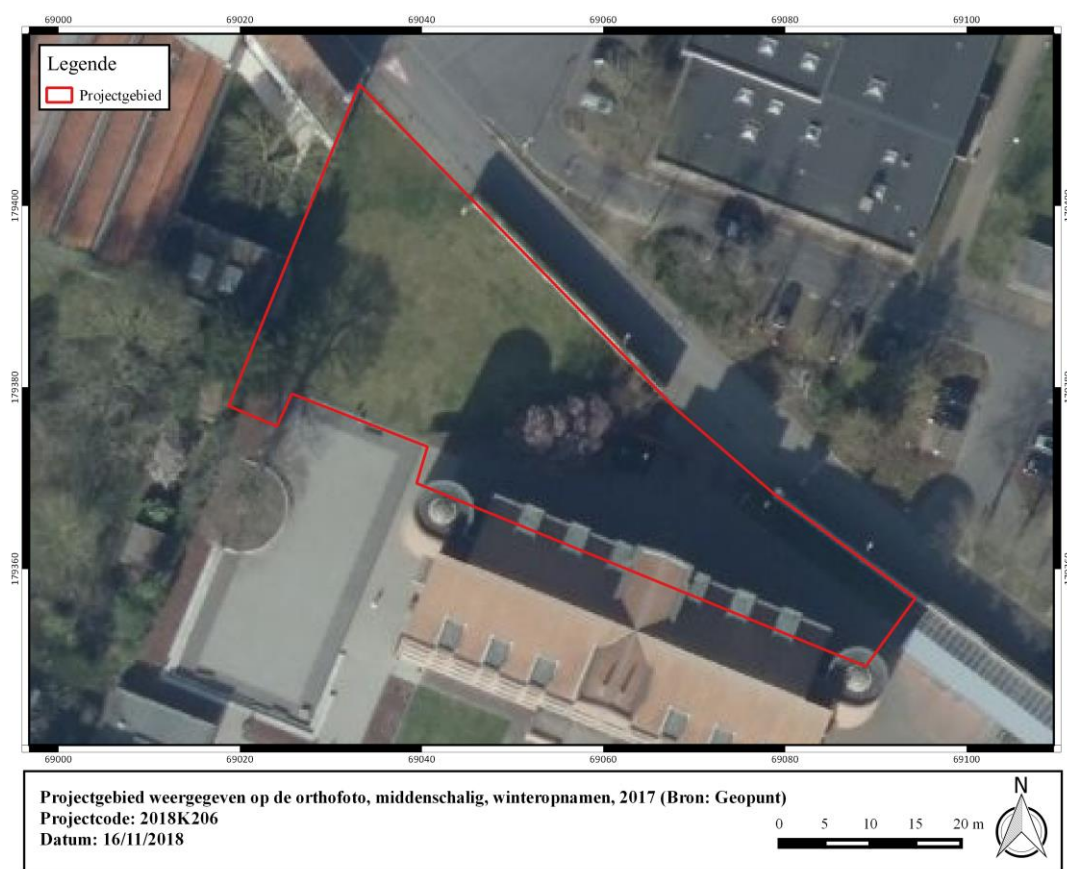
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuwbouwproject aan de Kasteelstraat te Izegem. Het plangebied is ca. 1,8 ha groot, de geplande werken beslaan een oppervlakte van ca. 1650 m². Heden is het terrein in gebruik als grasveld waarbij in de westelijke helft ca. 610 m² verhard is. Direct ten zuiden van de geplande werken bevinden zich de gebouwen van een scholencomplex.

Landschappelijk gezien is het plangebied gelegen in de zandleemstreek, in verstedelijkt gebied. Het terrein bevindt zich op het rivierterras langs de Mandel, op de overgang richting de lager gelegen stroomvlakte. Op de bodemkaart is de 500 m noordelijk gelegen loop van de Mandel duidelijk herkenbaar. Het terrein is als ‘bebouwd’ in kaart gebracht. Vermoedelijk bestaat het sediment uit drogere zandleem. Het terrein is gelegen in de gradiëntzone langs de Mandel. Deze randen van beek- en riviervalleien werden bij voorkeur gefrequentieerd door gemeenschappen jager-verzamelaars. Het hoger gelegen en drogere terrein zal echter ook een zekere aantrekkingskracht gehad hebben op vroege landbouwgemeenschappen in de omgeving. Op basis van de beschikbare gegevens kan redelijkerwijs uitgegaan worden van een relatief oppervlakkige archeologische situatie. Er zijn geen aanwijzingen voor afgedekte archeologie.

Cartografische bronnen situeren het plangebied buiten het stedelijk weefsel van Izegem. Op de Ferrariskaart is het terrein in gebruik als akker, een 300-al meter ten oosten van de historische kern van de stad. Jongere bronnen geven een vergelijkbaar beeld, waarbij zich in toenemende mate lintbebouwing ontwikkelt langsheen de Kasteelstraat. Op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw is duidelijk aangegeven dat in de noordwestelijke hoek van het terrein een (deel van een) gebouw aanwezig is. De stippellijnen binnen de contouren van het plangebied wijzen op landinrichting en gebruik als park/tuinzone. De orthofotosequentie geeft een zekere evolutie weer in het landgebruik binnen de contouren van het plangebied. Hoewel moeilijk zichtbaar op het oudste beeld uit 1971 lijkt een deel van het terrein begroeid met bomen. Op het beeld van 1979-1990 is duidelijk zichtbaar dat een deel van het terrein in het oosten verhard is. In de noordwestelijke hoek is een vrijstaande woning aanwezig. Op het beeld van 2000-2003 is deze situatie duidelijker zichtbaar. Op het plangebied zijn eveneens enkele bomen en hagen aanwezig. Het beeld van 2008-2011 toont een vergelijkbare situatie. Op het jongste beeld van 2017 is de vrijstaande woning en bijhorende structuren gesloopt.

Op het plangebied of belendende percelen zijn geen archeologische waarden gekend. Aan de overzijde van de Mandel, op het grondgebied van deelgemeente Emelgem, werden in de jaren '80 funeraire sporen onderzocht uit de Romeinse periode en de vroege middeleeuwen (CAI 70505). Bij een opgraving in 2011 aan de Hondekensmolenstraat, ca. 2km ten zuidoosten van het plangebied werden funeraire sporen en bewoningsresten uit de Romeinse periode onderzocht evenals bewoningssporen en materiële resten uit de middeleeuwen (CAI 157618). Ook bij prospecties aan de Heibrugstraat en de Hazelaarstraat, meerdere kilometers ten westen van het plangebied, werden sporen uit de Romeinse periode en middeleeuwen aangesneden (CAI 159783 & CAI 213090).

Bij veldprospecties langsheen de Mandel, op het grondgebied van Ingelmunster, werden verschillende lithische artefacten en aardewerk uit de Romeinse periode en de middeleeuwen gerecupereerd. Overige gekende waarden in de ruime omgeving betreffen cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse hoeves met walgracht.

Concreet is er ter hoogte van het plangebied een trefkans inzake archeologische resten. De verwachting bestaat uit vondsten- en sporenarcheologie. Echter gelet de beperkte oppervlakte

van het bedreigde terrein, de beperkte oppervlakte van de geplande werken en de verwachte mate van versnippering wordt verder archeologisch onderzoek in de vorm van archeologische boringen of proefsleuven weinig zinvol geacht.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2018

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Universiteitsbibliotheek Gent

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.